

Изазови и перспективе демократизације у Индонезији у 21 веку

Сажетак:

Позиција Индонезије готово да не представља могућност за изградњу темеља државности без огромне опрезности од опасности које долазе од земаља у суседству као и оних опасности које доносе политички противници јединствене Индонезије. У обилатим природним ресурсима Индонезија покушава да стабилизије економију и изгради финансије које ће обезбедити бољи животни стандард и јаче државне институције, међутим имајући у виду да се налази на раскрћу трговачких путева неретко трпи утицаје великих светских сила. Поред свих политичких и друштвених разлика међу становницима Индонезије, највећа од свих јесте религија, као и разлике која она подстиче и производи у свакодневној политичкој и правној пракси земље. Религија је један од главних разлога и ослонаца тежњи немуслиманског дела становништа за сепаратизмом. И ако је земља увела демократске институције и изградила демократски систем, исти није донео очекиване резултате, већ је продубио разлике и конфликте у индонежанском друштву. Демократизација у Индонезији није успела и нема изгледне шансе за повољан резултат, макар док не реши питања верских и других конфликта у земљи, сепаратизма, и економских притисака светских сила.

Кључне речи: демократизација, Индонезија, сепаратизам, религија, геостратешки положај

¹ markostan@telekom.rs

УВОД

Све до краја XX века регион југоисточне Азије био је познат по милитаристичким режимима и честим сменама власти. Током осамдестих година XX века долази до економског просперитета и уместо диктатуре Југоисточна азија постаје синоним за привредни раст.

У XVI веку, са доласком Португалаца, почиње колонизација, након тога на овом подручју своје интересе и утицаје укрштали су су британци, французи, шпанци, холанђани, а најпосле и американци. Током периода колонизаторске власти све земље југоисточне Азије (осим Тајланда) биле су колонизоване. Овај регион је до данас остао значајан због стратешке важности и утицаја који политички односи у региону имају на свет у целости. Специфичне вредности и култура становништва овог дела Азије увек се налазила између тежњи глобалних сила и жеље народа и нација овог региона за успостављањем сопствених држава и остваривања сопствених политичких и економских циљева.

Разумевање политичких прилика у Индонезији води ка одређењу природе власти која се у свом позиционирању понаша ауторитарно, односно користи се религијским веровањима и институцијама, национализмом као и традиционалним вредностима које указују на ауторитарност режима, јер за циљ имају акумулацију политичке моћи и контролу над политичким процесима најчешће у рукама малог броја људи.

Глобални тренд демократизације који се популарно назива „трећи талас демократизације” (Huntington, 2000) у Индонезију је дошао са закашњењем, тек у последњој деценији XX века. Иако су ауторитативни реживи неких држава источне Азије током 1980-их замењени демократским, Ухлин је 1997 године констатовао да: трећи талас демократизације није успео да продре и изврши утицај на индонежанско друштво. У овом раду понудићемо неколико потенцијалних узрока томе.

У процесима изградње власти и државе у Индонезији утисак је да је национализам будио сентименте који су били део колонијалног искуства и да су из тога настале нова државе (Крстић, 2007). Индонезија је стекла самосталност 1945.године. Стварање политичког система и функционалне демократије суочено је са бројним препрекама, које проистичу из максима патријамонијалне политичке културе. Према Веберу то је облик политичке доминације у којој власт почива на личној и бирократској моћи коју врши владар, где је та моћ формално

произвољна и под његовом директном контролом (Bilal, 2015). Тако устројена држава за резултат има ауторитаризам као начин владавине (Крстић, 2007).

Колонијално искуство и географски положај пружиће на увид у то зашто Индонезија није довољно демократизована. Богато колонијално искуство овог региона омогућује увид у природу конфликта на овом подручју. Процес формирања националних држава у себи носи утицај колонијалних искустава. Питање географске позиције постаје актуелно у моментима политичких одлука о сарадњи са светским силама које користе морски простор Индонезије у моментима политичке кризе. Уколико се проблему природе власти у Индонезији жели приступити свеобухватно, неопходно је разумети феномене колонијализације и географског положаја који су условили проналажење адекватног политичког одговора који ће ову земљу довести до политичке стабилности. Ова земља има опасности не само од неуспелог процеса демократизације, већ и од сецесионистичких покрета којих је готово исти број колико је и острва са различитим културиним и религијским одликама.

ГЕОСТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ

Индонезија се налази на раскрсници на којој се сусрећу интереси азијских земаља, на првом месту Кине и Јапана и са друге стране САД као глобалног лидера, који је и војно и економски присутан у региону. Наведене земље су представљале жељен и квалитетан плен за империјалне силе и освајаче, и као такве биле су колонијализоване и њима су управљале глобалне империјалне силе.

Географски положај отвара могућности за позиционирање у односу на глобалне силе, тако што промет великих економија зависи од транспорта преко ових територија. Због тога су у опасности од освајања и успостављања контроле над домаћим властима. Географски положај Индонезије представља полазну тачку и један од услова дефинисања спољне политике ових земаља. Наиме, Индонезија се налази у јако повољном географском положају који се може искористити у изградњи економије и политичког утицаја, иста контролише део пролаза кроз који пролази већина трговачких бродова који се упућују у земље Југоисточне Азије, али на провом месту ка Кини, као глобалној сили која је једна од највећих економија света и која користи тај пролаз за робну размене. Малајски пролаз користе Кина, све земље Југоисточне Азије, САД и земље арапског света које дистрибуирају енергенте ка својим купцима у Азији.

Географски положај често може допринети економском развоју држава, међутим у одређеним констелацијама може бити претња по суверености и степен демократичности истих, у том контексту се може приметити да овим државама постаје јако захтевно да искористе предности својих позиција. Међутим, географски положај је само део разматрања овог рада и у том смислу неопходно је размотрити и остале елементе који могу представљати опасност по демократизацију Индонезије.

Индонезија са преко 220 милиона становника се простире на више од 13.000 острва. Овако распрострањена државна територија се може наћи на мети сеционистички тежњи, јер се управо на тим острвима акумулирају различитости. Успостављање релативно квалитетног нивоа контроле и сигурности је онемогућен због разуђености територије и специфичности сваког од острвских народа. Борба за контролу над деловима територије најприсутнија је на острвима на којима не живи муслиманско становништво, мада постоје и провинције попут Ацеа које насељава муслиманско становништво и које се боре за независност.

РЕЛИГИЈА

Захваљујући религији, коју су на Индонезију донели трговци још почетком XI века, Индонезија је успела да контролише већински део становништва и готово сву територију. Међутим на многим острвима живе хришћани, хиндуисти, будисти и други и управо су ти делови територије склони конфликтима и као такви захтевају стални ангажман органа одбране државе, на првом месту војске..

Огроман број исламских земаља био је део колонијалне империје. Након деколонизације новонастале државе пратиле су наслеђе колонијалних господара, али и традицију ислама (Јевтић, 2009).

Ислам је доминантна религија коју практикује скоро 90% становништва (Na'im and Syarputra, 2010). Са популацијом од 273. 523 615 то је чини државом са највише становника у којој су муслимани већина (CBN, 2014). Према извештају USCIRFФ из 2019. године услови верске слободе у Индонезији углавном су се негативно кретали у односу на претходну годину. У извештају се наводи да су политички опортунисти покушали да искористе верске тензије ради изборне добити уочи општих избора 2019. године. У септембру 2019.

индонежанско законодавно тело размотрило је предлог закона којим би се заменио постојећи Кривични законик који датира из холандске колонијалне ере. Нови законик проширио би криминализацију богохуљења на увреду верског вође током верске службе, наговарање некога да постане атеиста и каљање или незаконито уништавање богомоља или верских предмета. Групе цивилног друштва водиле су масовне протесте као одговор на ова и друга предложена ограничења, наводећи владу да одлаже закон на неодређено време (USCIRF, 2020).

Да овакве појаве нису издвојен случај показује период седамдесетих и осамдесетих година XX века у Индонезији када је нагло порастао број исламских удружења и орагнизација које су окупљале људе различитих економских и друштвених статуса, па је тако највећа од њих Мухамадицак имала чак 6 милиона чланова и раширену мрежу образовних, економских, друштвених, здравствених и осталих институција које су подржавале чланове. Ова организација се борила за слом секуларизма, те јачање религијске државе, ипак политичка активност ове организације је забрањена (Хунтингтон, 2000). Пораст поверења у верске симболе, веровања, праксе, институције, политику и организације проширilo се од Марока до Индонезије. У овом периоду више од милијарду муслимана подржавало рад ових организација. У културној сфери исламизација је на почетку добила замах да би свој утицај проширила и на политичку и друштвену сферу. Ову промену морали су узети у обзир и политичке вође и лидери те усклатити свој политички програм и деловање. На крају XX века исламске државе биле су чврсто утемељене на исламским вредностима (Huntington, 2000).

Приликом оснивања Организације исламске конференције 1972. године, индонежански представник нагласио је да се „Република Индонезија у основи не заснива ни на једној одређеној религији. Стога је Републици Индонезији веома тешко формално да се придружи организацији или груписању које се заснива на одређеној религији” (OIC, 1974, 124). Скоро 50 година касније, 2020. године изгледа да у индонежанској спољној политици расте све већа осетљивост на питања која се односе на исламске циљеве. Индонежански приступ питањима и проблемима почео је показивати склоност ка повезивању ислама са питањима која раније нису сагледавана из угла религије (Singh, 2020).

У прилог тези да религија утиче на низак степен демократичности Индонезије иде и последњи извештај Freedomhouse (*Freedomhouse*) (2021): Индонезија званично признаје ислам, протестантизам, римокатоличанство, хиндуизам, будизам и конфуцијанизам. Појединци могу на својим личним картама оставити одељак „религија“ празним, али они који то чине – укључујући припаднике непризнате вере – често се суочавају са дискриминацијом. Атеизам није прихваћен, а кривични законик садржи одредбе против богохулства, кажњавајући оне који „искривљују“ или „лажно представљају“ признате вере. Националне и локалне власти не успевају да заштите верске мањине и не показују пристрасност у истрагама и гоњењима. Насиље и застрашивање над Ахмадима и шиитским заједницама и даље траје, а централна влада и даље толерише прогон ових група (видети Freedomhouse 2021).

Такође, одредбе засноване на шеријату у одређеним окрузима намећу ограничења у облачењу, коцкању, употреби алкохола и сексуалним активностима; ове уредбе се несразмерно спроводе према женама и ЛГБТ + особама. Јавно исказивање наклоности забрањено је у провинцији Ацех према шеријатским прописима. У јануару 2019. два пара су бичевана у главном граду покрајине Банда Ацех због показивања наклоности у јавности, након издржавања вишемесечних затворских казни. Бракови се морају склапати под напором признате религије, која омета међурелигијске бракове (видети Freedomhouse 2021).

Основно питање које се може поставити јесте зашто се утицај ислама на државу изучава више од утицаја других религија? Један од одговора можемо наћи у томе да ислам дај комплетан поглед на свет. Ислам је филозофија живота и по томе се разликује од других вера и нерелигиозних идеологија (Јевтић, 2009), пружа теологију, идеологију, филозофију, закон, пут у систем живота, усмеравајући човека свему, од рођења до смрти (Mugin, 1989, citirano u Јевтић, 2009, 187). У том смислу, како видимо, нема одвајања световног од верског и све је у суштини верско (Nasr, 1982, цитирано у Јевтић, 2009, 187), што ову религију чини амбивалентном са демократијом.

Постоје и аутори који се не слажу са тезом да ислам утиче на развој државе . Они сматрају да је велики број бивших колонијалних земаља након стицања независности пратио пут колонијалних власти те су тако створени ауторитарни режими са мало политичких

институција и да је веза између ислама и напретка углавном лажна (Asemoglua i Robinsona, 2014).

КОЛОНИЈАЛИЗАЦИЈА И ОСАМОСТАЉЕЊЕ

Процеси изградње држава на подручју Југоисточне Азије били су под утицајем колонијалног искуства новонасталих земаља, које је неретко био било окарактерисано као репресивно, те се у овим државама од стране колонијалиста чврсто водила контрола територија, па и дела становништва.

Међутим, није довољно говорити само о колонијалном искуству ових земља не би ли се увидела природа процеса изградње државе и формирање власти. Осврнувши се на колонијално искуство Индонезије, да се закључити да је ова држава имала тежак период током 350 година колонизације (Вељашевић, 1976: 10). На овом подручју су се сукобљавале колонијалне силе, покушавајући да над становништвом и територијом успоставе контролу и своју власт. Колонијалне силе које су водиле борбу око права на експлоатацију ових територија у овом региону јесу били на првом месту Холандија, Шпанија, Португалија, а касније и САД (Крстић, 2007,18).

Колонијално искуство које је трајало дуго и које је било изузетно исцрпно није једини елемент формулисања политичке културе, а касније и политичке власти у овој земљи. На Индонезију су пре доласка колонијалиста велики утицај имале Кина и Индија. Арапски трговци који су користили ове путеве су донели и ислам, који су радо прихватили монарси и тако проширили и свој и утицај арапски трговаца.

Политичка власт у Индонезији настала је из темеља грубог и ауторитативног поступања колонијалних сила, што се да закључити из борбе за независност, као и из природе политичких лидера и система. Утисак је да је Индонезија врло агресивно започела борбу за независност са вођама који су били спремни на радикалне потезе, што је и условило да се у Индонезији образује систем који неће дозвољавати дефицит контроле над територијом. Такав начин формулисања власти означен је као ауторитаран. Приликом конституисања нових држава и принципа на којима ће се ослањати, национализам је имао важну улогу, међутим најтеже га је било успоставити у Индонезији, која се налазила на многим острвима на којима је владала културална различитост народа (Крстић, 2007, 31). Оваква политика је касније условила и

може се рећи креирала простор за конфликте између централних државних власти и културолошки подељених политичких лидера на острвима.

Приликом борбе за независност Индонезија је покушала да целокупну територију стави под контролу централних власти, и да успостави систем који гарантује апсолутну сувереност централним државним властима, што се да приметити и у природи првог Устава, и начина његовог примењивања. (Крстић, 2007, 31). Индонезија је своју борбу за независност започела и успоставила сојеврсној револуцијом која је била усмерена ка стицању контроле над целокупном територијом и ослобађање од колонијалних власти.

Све будуће власти морале су се ослањати и разумети вредности произашле из тог искуства, нажалост то је само водило јачању ауторитаризма.

СЕПАРАТИЗАМ

Индонезија је унитарна држава са републиканским уређењем која има 27 провинција, 2 посеба региона и један градски дистрик (Крстић, 2007, 86). Могло би се рећи да је Индонезија покушала да пронађе политичко решење за сепаратизам и политичке различитости, тиме што је допустила да у држави постоји реалтивно велики број провинција. Ипак, са друге стране имамо јаку централистичку власт која осујећује тежње сепаратиста.

Имајући у виду политичка решења, као и начине остваривања циљева, односно демократизације друштва и економски напредак, намећу се проблеми на путу ка циљу: демократији и економском благостању. Политички пут Индонезије је зато веома неизvestан и са собом носи многе изазове и опасности. Данас је Индонезија под сталном бојазни од сепаратистичких тежњи, које покушавају регулисати и исконтролисати помоћу војске и економије.

Са својих готово 14.000 острва Индонезија спада у оне земље чија се контрола над територијом може назвати врло захтевом. Но, у Индонезији је прави проблем етничка и верска разноликост и тежње неких политичких субјеката за сецесионизмом одређених делова територије. Војска је најближи сарадник председника и главни регулатор конфликта између власти и њихових противника, најчешће сепаратистичких лидера. Индонезија је тако географски постављена да готово сваки километар њене границе може бити проблем, односно може представљати сецесионистичке намере или пак нарушавање владајућих политичких

елита. Најзначајнији моменат политичке кризе са сепартизмом у Индонезији догодио се кад је Источни Тимор 2002.године прогласио независност, то је инспирисало остале регионе да крену путем сецесије. Тада се Индонезија нашла у политичкој кризи и опасности од сепаратистичких покрета на свим оним деловима територије на којима су живели становници других етничких и верских одређења. Председник Индонезије Хабиби је понудивши Тимору прво аутономију, а накнадно и могућу независности довео у питање и територијални интегритет не само над Тимором већ и над осталим територијама где живе грађани различитих националности и религија.

Индонезији постоји стална претња од сецесиониста и од друштвених конфликта који су изазвани због лоше економске и социјалне ситуације у којој политичке, верске и етничке разлике добијају све већи значај (Deutsche Welle, 2008). У својој спољној политици Индонезија је након осамостаљивања тежила афирмисању своје независности у афро–азијској заједници држава, и у том контексту може се говорити о први почецима спољне политике Индонезије (Обрадовић, 1965, 54). Држава је кренула у борбу за афирмацију широм света форсирајући управо азијске и афричке земље за „политичко партнерство” у коме ће успети изградити подршку својој суверености и бити спремна да оговори на изазове у спољној политици (Обрадовић, 1965, 54).

Индонезија се свакодневно суочава са сецесионистичким покретима од којих су најснажнији они захтеви за отцепљење Ацеа, Ирјан Џаје и Амбона, острва која се налазе у Морлучком архипелагу (Крстић, 2007, 96).

Приликом успостављања власти на Источном Тимору 1975. године, Индонезија је поступила врло брутално, почевши насељавати муслиманско становништво и вршити насиље над староседеоцима, из свега наведеног да се закључити да је Индонезија у анектирању Источног Тимора поступала слично ономе како су поступали Холандија и Португалија у прошлости при успостављању својих колонија, што иде у прилог утицаја традиције на изградњу државе у Индонезији. Све до 1999. године у Источном Тимору погинуло је близу 200.000 људи, тада је председник Хабиби обећао решење проблема, што се на крају испоставило као независност Источног Тимора.

Чак ни у муслиманској провинцији Ацех не постоји одговарајући степен сигурности који ће гарантовати ефикасно елиминисање сепаратистичких снага, већ се у истој провинцији врло често дешавају конфликти између војске и побуњеника (Index HR, 2003). Индонезија има проблем са тежњама за отцепљење провинције Ацех, око које се још 1945. године преговарало, али је иста убрзо била под контролом нове Индонезанске државе, те и данас становници Ацеа сматрају Индонезију као окупатора (Крстић, 2007, 75). Иако муслиманска провинција, ова провинција је желела отцепљење и самосталност. Оружане снаге Индонезије су провинцију ставиле под контролу, а 1959. године централна власт јој је доделила посебну аутономију у сфери културе, религије и образовања (Крстић, 2007, 75). Провинција Ацех је богата налазиштима нафте и гаса, те се може посматрати као жељени плен контроле и Индонезије као и осталих регионалних и глобалних сила. У колико би се изашло у сусрет тежњама Ацеа за независност, то би по Индонезију могло оставити велике последице у смеру оснаживања осталих сепаратистичких покрета.

Провинција Иријан Џаја на граници према Папуа Новој Гвинеји је анектирана 1963. године, од тог историјског момента постоји криза на том делу територије са изразитим жељама за отцепљењем од Индонезије (Крстић, 2007, 76). У тој области успостављена је војна управа која активно делује у елиминисању свих провокација и конфликта. На простору Западне Папуе често се дешавају конфликти са смртним исходима, те често интервенише војска зарад елиминације побуњеника. Индонезија се суочава не само са проблемима сепаратизма на територијама где живи немуслиманско мањинско становништво већ и у оним деловима земље где су муслимани већина, али постоје другачије инспирисани политички планови.

ПОЛИТИЧКА ВЛАСТ

Како би успели да различитости у Индонезији ставе под контролу, лидери независне Индонезије су скројили концепт „поштовања разлика”, односно истицали су да су разлике предност и интегративни фактор Индонезанског друштва (Крстић, 2007, 72). У Индонезији се република заснива на принципима национализма, демократије, социјалне правде и вере у једног Бога (Вељашевић, 1976, 7). Покушавајући да “превазиђу” различитости у Индонезији, лидери су често били креативни у креирању националних политика, и заправо захтевали да се

различитости схвате као предност а не као мана. Ипак неретко се дешавало да Индонезију захвати талас конфликта темељен управо на разликама. Покушаји да се ауторитарно–унитарним уређењем ставе под контролу све различитости и свако острвно, односно стаовништво, довели су до побуна и сталног ангажмана војске, што је потпуно супротно првобитним намерама централних власти.

Улога војске и безбедносних снага значајна је за анализу политичког система Индонезије, не само као полуга власти у смиривању сецесионистичких тежњи већ и у контексту институционалног утемељења. Многи аутори Индонезију третирају и означавају као промашену земљу, земљу која није успела да пронађе и успоставит друштвену и политичку хармонију на свим деловима територије (Крстић, 2007). Крајем педесетих и почетком шездесетих година XX века систем у Индонезији окарактерисан је као систем консолидованог ауторитаризма. У време Сухарта, који је владао све до 1998. године, систем је означаван као систем бирократског ауторитаризма. Неки аутори као најзначајније за овај систем истичу његову патријамонијалну природу, те патријамонијалност „Новог поретка”. Сухартов период владавине у периоду од 30 година окарактерисан је као семидиктатура на граници са монодиктатуром са изразитим милитаристичким квалификацијама, и као такав је пример једне од најдуговечније владавине у Азији. Такође, избори у оваквим системима приказују се кроз ограничену конкуренцију против званичне, односно државне партије. Владавина Сухарта може се и означити као нови вид деспотизма, односно: оријенталног, персонализованог и патријамонијалног ауторитаризма (Крстић, 2007).

Један од најважнијих агенса социјализације и интеграције различитости био је језик, као и миграције и мешани бракови, који су изражавали напоре политичких лидера да се земља што више стабилизује (Крстић, 2007, 72). Први Индонезански председник Сукарно покушао је да у нову, независну Индонезију угради принципе јединства, и валоризације свих различитости под окриље једног идентитета. Сукарно је оставио јак траг у борби за независност, и још значајнији у борби за проналажења решења мултикултуралног друштва Индонезије. Да доласком Хабибија на власт 1998. године организовани су национални избори, чиме је могла бити угрожена сигурности и политичка стабилност земље. Ово је било отварање пута за акумулацију различитости и претварање исте у политичку моћ (Крстић, 2007, 74). Хабиби је након ових потеза дестабилизовао земљу тиме што је омогућио сецесију

Источног Тимора, тада су многи Индонезјани изгубили поверење у власт и државу, док је са друге стране захваљујући националним изборима добио наклоност у делу становништва и у Западним партнерима.

Природа политичке власти у Индонезији захтева од политичких елита да изграде стабилне органе сигурности, односно јаку војску и дисциплиновану полицију, који су им неопходни у елиминацији оружаних претњи од стране региона који теже осамостаљивању. Политичким лидерима у Индонезији тежак је задатак постићи политчку стабилност државе и учврстити сопствене позиције.

Постоји велики број заинтересованих субјеката у овој држави, осим војске и полиције, сепаратистичких политичких лидера, Индонезија мора оправдати и стећи подршку не само земаља из региона, већ и оних политичких актера који могу имати кључну улогу и утицај у Југоисточној Азији. На првом месту реч је о Кини и САД. Кина као глобална сила користи поморске путеве који контролише Индонезија, што представља изазов при проналажењу “компромиса” са овом силом од стране националних власти државе, неретко се појава политичке кризе и неспособности система у Индонезији са сепаратистима повезује са неуспелим или неодговарајућим моделом политичке, војне и економске сарадње управо са главним глобалним силама у региону, односно Кином и САД.

ПРЕЗИДЕНЦИЈАЛИЗАМ ИНДОНЕЗИЈЕ

У овим земљама најважнија политичка фигура јесте председник, који је шеф владе, шеф државе, главнокомандујући оружаних снага и председник главне политичке странке. Судаћи по политичком устројству власти могуће је разумети значај улоге председника који произилази из политичке културе.

Индонезија је од своје независности, у свом политичком простору увек наглашавала и неговала култ јаке личности, односно јаког председника – у борби за независност водио их је први председник Сукарно који је био чинилац конфликта са колонијалним властима и оним државама које су у Индонезији виделе прилику за експлоатисање. Сукарно је суверено владао и имао апсолутну моћ, не само у домену политике већ и у домену војске.

Други председник Индонезије, Сухарто био је предводник војних снага и личност од ауторитета и поштовања. Сухарто је још одлучније од првог председника Индонезије успоставио своју апсолутну власт при томе владајући веома ауторитарно, успео је да стабилизује земљу, да сепаратистичке снаге елиминише, и да земљу уведе у пут економског развоја. Његова владавина трајала је три деценије, а њен завршетак донео је нестабилност у државу. Наиме, улазак у “пост Сухартову еру” узбуркао је етичке и религијске конфликте у архипелагу и донео промене у политичком курсу (Ноппа, 2003, 1). Чинило се да држава губи контролу над захтевима за аутономијом и независношћу територија. Овај период обелижило је буђење потискиваних религијских и националних конфликта који су ескалирали. Према Ноппа (2003) било је очекивати да су три деценије ауторитативне власти оставиле последице на друштво и да је пред новом владом тежак задатак искорењивања корупције, лошег управљања, угњетавања и неорганизованих институција које су остале иза Сухартове ере.

Улога војске у Индонезији је најпресуднија за разумевање политичке културе и демократизације. Војска поред функције одбране земље има и социополитичку улогу, да промовише развој и осигура политичку стабилност (Ноппа, 2003). Овај концепт се назива *dwifungsi*. Ова доктрина могућила је ангажовање војске на немилитраним пољима и охрабрила репресију над неистомишљеницима режима.

Тридесетогодишња владавина другог председника Индонезије подпомогнута *дифунгисом* није била повољна клима за развој демократских вредности. Природа власти у Индонезији је таква да се може окарактерисати делимично као популистичка, тежње су усмерене ка идеји да су “грађани у добрим и чврстим рукама”. Након владавине првог председника, власт је од независности формирана тако да се председнику увећа политичка моћ одлучивања. Сваки следећи режим се налазио између политичког наслеђа ауторитативног и готово апсолутистичко владања и притисака спољних партнера у смеру промовисања и подржавања демократизације и федерализације.

Разматрајући устројство власти у Индонезији, јасно је да покушавају решити могуће дестабилизирајуће факторе, на првом месту оне сепаратистичке. У Индонезији која је унитарна држава председник представља најважнији фактор стабилизације политичког система, и захваљујући снажним овлашћењима може реаговати приликом било каквог покушаја нарушавања политичке стабилности. Индонежански се председник може

окарактеристи чак и као врховни суверен, јер се налази у држави у којој је функција председника у окружењу централистичке власти и унитарне државе.

Власт је “скројена” је узимајући у обзир све могуће проблеме које могу изазвати политичке различитости, узимајући у обзир и утицај традиције и историјског наслеђа колонијализма као и начин осамостаљења, а на крају свакако и утицај глобалних политичких партнера истих држава.

ЗАКЉУЧАК

Као потенцијални одговор на питање зашто Индонезија није довољно демократизована држава понудили смо више фактора који су заједно довели до тренутног стања: географски положај из ког проистиче сецесионизам, колонијално искуство, религија и природа власти наслеђена из колонијалног периода

У извештају Freedom House из 2020. године Индонезија је обележена као делимично слободна држава. Неке локалне самоуправе дискриминисале су верске мањине ограничавајући приступ личним картама, изводима из матичне књиге рођених, дозволама за венчање и другим бирократским потребама, ограничавајући њихова политичка права и изборне могућности (Freedomhouse, 2021). Корупција је и даље ендемска у националном и локалном законодавству, државној служби, судству и полицији. Несклад између супарничких агенција – нарочито Комисије за искорењивање корупције (КПК) и националне полиције – ометао је напоре у борби против корупције, а цивилни истражитељи немају надлежност над војском (видети Freedomhouse, 2021). Припадницима војне службе оптуженим за злочине против цивила суди се на војним судовима, којима недостаје непристрасност и често изричу благе казне. Снаге безбедности редовно пролазе некажњено или добијају благе казне због кршења људских права. У октобру 2019. шест полицајаца умешаних у смрт два студента демонстранта у Кендарију добило је административне казне на дисциплинском рочишту. Смртоносне конфронти (Freedomhouse, 2021).

Пут ка независности био је тежак и „крвав”. Индонежански народ је био под „туђом чизмом” још од раних векова и исламских освајача, преко холандске, енглеске, шпанске, јапанске, америчке колонијализације до доба првог председника и оснивача независности

Индонезије, Сукарна. Године окупације оставиле су траг на политички културу становништва. Историјски, војска је заиста заузимала централну улогу у индонежанској политици. Корени њене политичке важности леже у улози коју је имала у оружаној борби за освајање независности од холандске колонијалне владавине у годинама након Другог светског рата (Smith 2001, 93; Harimurti 1999, 75; Robinson 2001, 230 citirano u Webber, 2005). Њена улога се проширила када је Индонезија прешла са демократске на ауторитарну владу под „вођеном демократијом” председника Сукарна од 1957. до 1965. године и достигла врхунац након што је Сухарто, који је и сам био војни генерал, дошао на власт након неуспелог левичарског пуча у септембру 1965. године, стављајући Сукарна на страну и уништавање индонежанске комунистичке партије по цену чак пола милиона живота (Webber, 2005).

Религија ислама, у овој секуларној држави по опредељењу, се доводи у конфликт са деловима становништва који припадају другим религијама, па се тако територије на којима живи немуслиманско становништво постају потенцијални безбедносни проблеми по суверенитет и територијални интегритет Индонезије. Ислам је свевидљиви политички елемент земље, прожет кроз све поре друштва и политичког система.

Војска и безбедносни систем земље неретко репресивним методама у борби са сецесионистима и противницима режима буду означени као брутални и недемократски. Такође финансирање и одржавање безбедносног система нешто је што јако оптерећује економски и политички систем земље. Стални оружани конфликти изискују трожење огромних државних ресурса, најчешће на крајњем истоку земље, острву Папуи.

Поред безбедносних питања, религије, ауторитативног система у Индонезији је корупција велики проблем који земљу удаљава од пута ка демократији. Политички клијентелизам свеprisутан је у Индонезији, која је плодно тло за анализу и проучавање обезвређивања највећих демократских права грађана, права да буду бирани и да бирају своје представнике. Уколико посматрамо услове из којих је настала власт, долазимо до закључка да је један од основних узрока успостављања унитарности проблем сецесионизма који не само да дестабилизује државу, већ често служи као манипулативно средство у тежњама глобалних сила за контролом овог региона.

Захваљујући свом колонијалном искуству, географском положају, историјском наслеђу, политичком природом региона, као и бројним “природним” непријатељима оличених у другим политичким силама, Индонезија није успела да се успешно демократизује у потпуности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Крстић, Зоран. 2007. *Савремени политички системи земаља Југоисточне Азије*. Београд: Службени гласник
2. Вељашевић, Милан. 1976. *Индонезија*. Београд: РАД
3. Обрадовић, Слободан. 1965. *Индонезија на рашкришћу*. Београд: Седма сила
4. Hangtington, Semjuel. 2000. *Sukob civilizacija*. Podgorica: CID
5. Јевтић, Милољуб. 2009. *Политикологија религије*. Београд: Центар за проучавање религије и верску толеранције
6. Bilal, Fakhar. 2015. “Mughal Dynasty of India and Patrimonial Bureaucracy”. *Journal of the Research Society of Pakistan*, Vol. 52, No. 1: 237–246
7. Na'im, Akhsan and Syaputra, Hendry, eds. 2010. *Kewarganegaraan, Suku Bangsa, agama, dan bahasa sehari-hari Penduduk Indonesia*. Jakarta: Badan Pusat statistik
8. Asemoglu, Daron i Robinson, A. Džejms. 2014. *Zašto narodi propadaju*. Beograd: Clio
9. Honna, Jun. 2003. *Military Politics and Democratization in Indonesia*. London: Routledge
10. Webber, Douglas. 2005. “A consolidated patrimonial democracy? Democratization in post-suharto Indonesia”. *Democratization*. Vol.13, No.3: 396-420
11. CBN. 2014. “Christian Wins in World's Most Populous Muslim Nation”. 12. april 2014. <https://www1.cbn.com/cbnnews/world/2014/december/christian-wins-in-worlds-most-populous-muslim-nation>
12. Singh, Gurjit . 2020. “Islam and its role in Indonesia’s foreign policy”. Observer research foundation. <https://www.orfonline.org/expert-speak/islam-role-indonesia-foreign-policy-68410/>
13. USCIRF. 2020. “Indonesia Chapter - 2019 Annual Report, annual report 2020 – recommended for special watch list”. <https://www.uscifr.gov/sites/default/files/Indonesia.pdf>

14. Deutsche Welle. 2008. "Liberalno-islamske grupacije u Indoneziji".29. april 2008.<https://www.dw.com/sr/liberalno-islamske-grupacije-u-indoneziji/a-3299980>
15. Index HR.2003. "Indonezija: Vojska traga za pobunjenicima u selima i džungli Aceha".22. maj 2003. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/indonezija-vojska-traga-za-pobunjenicima-u-selima-i-dzungli-aceha/139050.aspx?mobile=false>
16. Freedom House. "Freedom in the world 2020.— Indonesia." <https://freedomhouse.org/country/indonesia/freedom-world/2020>
17. Organization of Islamic cooperation. 1974. Charter of the Islamic Conference. Adopted by the Third Islamic Conference of Foreign Ministers at Djidda. On 4th March 1972